

փարախներում եւ բացօդեայ: Անասուններ
 րի արօտի համար բարձր լեռնալանջերում
 հիմնել են եայլաները. իսկ այժ ու ոչխարի
 համար ձորերում ձմեռանոցներ՝ արածաց-
 նելու համար: Ընդհանրապէս աչնանը եւ
 ձմեռը ինչպէս ոչխարը, նոյնպէս եղջերաւոր
 խոշոր կենդանիները պահում էին արտե-
 րում եւ ագարակներում, որ պարարտա-
 ցնեն: Իսկ ախտաժէտները ապրում էին
 վանքերում, քանի որ նրանց ժողովրդի մէջ
 ապրելու թոյլ չէին տալիս ո՛չ ազատական-
 ները, ո՛չ էլ հողագործներն ու արհես-
 տաւորները, որպէս զի չվարակեն բնակչու-
 թիւնը: Ճորոխի ավերի վանքերը հաստա-
 տուած են հեթանոսութեան ժամանակ, երբ
 ընդհանրական օրէնքն էր — Զրադաշտական
 ծագումով — հեռացնել ժողովրդից ախտա-
 ժէտներին: Երեւի հնումը ամէն մի իշխան
 նախարար ունէր 10-20 գեղ որոց մէջ
 ապրում էին ազատական սպաները: Ախտո-
 ներում, գոմերում եւ եայլաներում ծա-
 ոայեցնում էին ստրուկներին, որոց գերի
 էին բռնում պատերազմի դաշտում: Այս-
 պէս բնակչութիւնը բաժնուած էր դասա-
 կարգերի, որից օրէնք չկար փոխուելու:
 Ախտներն ու գոմերը գեղերից հեռացնելու
 պատճառն այն պիտի լինի, որ ազտեղու-
 թիւնից հեռու պահեն գիւղական եւ մա-
 ցրայի բնակիչներին: Այս անջատումը քա-
 ղաքակրթութեան դարգացման հետեւանք